

Interview met Franz Ruppert

Ter gelegenheid van het vijfde seminar in Nederland met Franz Ruppert, bij het verschijnen van de Nederlandse vertaling van 'Verwirrte Seelen'.

Margriet Wentink

Inleiding

Door middel van jarenlange toepassing van de opstellingsmethode bij cliënten met ernstige psychische aandoeningen zoals psychose, schizofrenie, depressies, angsten en persoonlijkheidsstoornissen, heeft Franz Ruppert een diep begrip van de complexe dynamieken in de menselijke ziel verworven. In zijn boeken 'Verwirrte Seelen', 'Trauma, Bindung und Familienstellen', en 'Seelische Spaltung und innere Heilung', schrijft hij daarover. Daarin maakt hij ook duidelijk hoe belangrijk het is voor diegenen die de opstellingsmethode gebruiken, om de samenhang tussen psychische problemen te begrijpen. Blijkbaar is de opstellingsmethode een belangrijk hulpmiddel geweest bij het ontwikkelen van de 'meergenerationele systemische psychotraumatologie' die hij in 'Trauma, Bindung und Familienstellen', beschrijft. Uit zijn werk krijg ik de indruk dat het niet alleen zo is dat de opstellingsmethode tot het vinden van deze samenhangende traumatheorie heeft geleid, maar dat ook het omgekeerde het geval is, namelijk dat de theorie die hij ontwikkeld heeft, ook zijn manier van opstellen heeft beïnvloed en zelfs geleid heeft tot het ontwikkelen van een heel eigen opstellingsmethode. Daarover een aantal vragen aan Franz Ruppert:

MW: Wat zie jij als het wezenlijke van de opstellingsmethode?

FR: Wij mensen zijn wezens die in hoge mate bepaald worden door relaties. Onder andere door de spiegelneuronen in onze hersenen zijn we klaarblijkelijk in staat ons in andere mensen te verplaatsen en elkaar wederzijds te spiegelen wat in ons innerlijk leeft. Daardoor kan ik mijn eigen innerlijke leven van buiten aanschouwen, wanneer andere mensen als representant in een opstelling mijn relaties met andere mensen, mijn lichaamshoudingen, mijn gevoelens en gedachten, door middel van hun lichaamshoudingen, gevoelens en gedachten weerspiegelen. Wat zich afspeelt in de ziel, is voor mij de innerlijke weergave van onze relaties in de realiteit. Dat wordt met behulp van opstellingen te vatten en grijpbaar. Daardoor krijg ik een zekere afstand tot mijn innerlijke problemen en word ik opener ten aanzien van een verandering. Dat is de geweldige mogelijkheid die de opstellingsmethode biedt!

Opstellingen zijn voor mij een methode, een 'gereedschap'. Opstellingen bieden de mogelijkheid het menselijke door mensen, het persoonlijke door personen, en het subjectieve door subjecten te laten 'representeren'. Dat houd ik zowel vanuit het oogpunt van de diagnostiek, als vanuit de mogelijkheden veranderingen bij mensen te bewerkstelligen, voor zeer passend, juist omdat het zo menselijk is. Dat moet je vergelijken met andere methoden, die ook tot doel hebben inzichten over ons mensen te verwerven, en wegen willen vinden waarlangs mensen bij hun problemen verder geholpen kunnen worden. Welke hoge technische inspanning kost het bijvoorbeeld om opnamen en beelden van de menselijke hersenen te maken, en hoe weinig zeggen die vervolgens over ons zieleleven, en hoe weinig kunnen we daar uiteindelijk uit afleiden over de veranderingen in onze relationele conflicten! Ook methoden waarbij een enkele therapeut of begeleider tegenover een enkele cliënt zit en met zijn hele empathisch vermogen probeert hem te helpen bij zijn veranderingen, zijn beperkt in vergelijking met de mogelijkheden die er zijn, wanneer vijf of meer mensen een bijdrage leveren aan een opstelling en zo een cliënt meer helderheid over zijn innerlijke leven bewust laten worden.

De grote potentie van de opstellingsmethode bestaat er naar mijn mening uit, dat we de buitenwereld (andere mensen) vanuit het perspectief van onze innerlijke wereld opnieuw ontdekken. Wanneer ik bereid ben in resonantie te treden met deze weerspiegeling van mijn binnenwereld, dan kan zich enorm veel in de buitenwereld, en vooral in mijn relaties met andere mensen veranderen. Dan kan zelfs schizofrenie geheeld worden.

MW: Betekent dat ook dat je alles wat zich in een opstelling toont voor waar houdt, en de opstelling ook dan vertrouwt, wanneer deze ernstige levensgebeurtenissen laat zien zoals bijvoorbeeld oorlogservaringen, onwettelijke kinderen, abortus?

FR: Als begeleider van de opstellingen kan ik in principe niet onderscheiden, of datgene wat de representanten tot uitdrukking brengen, daadwerkelijk met de realiteit van een cliënt overeenstemt. Welke criteria zou ik daarvoor moeten hanteren? Het komt er steeds op aan of een cliënt met de opstelling in resonantie gaat. Daarom let ik er voornamelijk op hoe de cliënt op datgene wat de opstelling laat zien reageert. Een cliënt die de behoefte heeft dat zijn eigen trauma's en de trauma's in zijn familie zichtbaar worden, krijgt stap voor stap helderheid over de wezenlijke gebeurtenissen in zijn verleden. Dat laat de ervaring met dit werk me zien, en dat laten ook de onderzoekservaringen uit een kleine studie die we in München gedaan hebben zien. Wie geblokkeerd is en nog teveel angst heeft, dat de waarheid over eigen trauma's en trauma's in de familie aan het licht komen, wordt door datgene wat de representanten in de opstelling uitdrukken meer verward dan helder, en dan is het ook het beste om de opstelling op een dergelijk moment niet verder voort te zetten.

MW: In je boek *Trauma, Bindung und Familienstellen* (blz. 210/211) beschrijf je hoe je in 1995 begonnen bent met de 'klassieke familieopstellingen'. Vervolgens leerde je in 1999 het opstellingswerk van Bert Hellinger, dat hij destijds 'bewegingen van de ziel' noemde, kennen. Door je kennis van hechtings- en traumaverwerkingstheorieën ben je gekomen tot veranderingen in de methode. Met welke veranderingen is dat begonnen en op grond waarvan?

FR: Op het moment dat ik 'bewegingen van de ziel' leerde kennen, was voor mij het 'klassieke opstellen' op slag voorbij. Dat kwam mij plotseling veel te statisch en oppervlakkig voor. Door de mogelijkheid dat representanten zich in een opstelling vrij konden bewegen en niet meer door de opstellingsbegeleider in beweging gebracht werden, en ze vrij konden spreken als ze daartoe de impuls bespeurden, zonder te hoeven wachten tot de opstellingsbegeleider hen daartoe aanspoorde, kon de diepere samenhang van de onderlinge relaties tussen de opgestelde personen veel duidelijker worden. Daardoor komt men snel in een veel grotere diepte in de ziel: daar waar de door trauma veroorzaakte afsplitsingen zijn.

Dat betekent natuurlijk voor mij als opstellingsbegeleider, dat ik de controle over het proces uit handen moet geven en alleen op de uitingen van de representanten moet vertrouwen. In deze beginfase van het werken met 'bewegingen van de ziel' heb ik allereerst veel geleerd en zo weinig mogelijk geïntervenieerd, zodat ik zelf begrijp wat er in een mens en in de relationele systemen waarin hij leeft, zoal aan dynamiek in de ziel speelt. Het was vaak zo, dat pas als alles wat werkelijk in de ziel van een mens aanwezig was, zich zonder censuur mocht tonen, er iets in zijn innerlijk tot verzoening begon te komen. Alleen al zo te mogen zijn, zoals men in zijn diepste innerlijk werkelijk is en dat andere mensen daar met interesse bij aanwezig zijn wanneer zich dat toont, is iets buitengewoons en een groot privilege. Dat kan men slechts in weinig tussenmenselijke verbanden beleven, en vaak allerm minst in de eigen familie.

MW: Is dat destijds ook de aanleiding geweest om verschillende innerlijke delen van de cliënt, of meerder afgesplitste delen van familieleden van de cliënt op te stellen?

FR: Door literatuurstudie over trauma werd mij steeds duidelijker, dat mensen niet slechts één identiteit hebben, maar meerdere, omdat trauma door middel van afsplitsing overleefd wordt. Daarom kan het zinvol zijn om voor een getraumatiseerd mens meerdere representanten op te stellen. Ons menselijke zieleven is wezenlijk complexer dan we vermoeden.

MW: Je werk heeft zich verder ontwikkeld, qua theorie en methode. Welke overeenkomsten zijn er nog met het klassieke opstellingswerk? Rangschik jij jouw werk nog onder 'systemisch werk' of zou jij het eerder ergens anders indelen, bijvoorbeeld bij 'traumatherapie'?

FR: De eerste belangrijke verbinding met theorie buiten de opstellingswereld, na studie van de boeken en videobanden van Bert Hellinger – aanvankelijk heb ik die als het ware allemaal opgezogen- was voor mij de hechtingstheorie. Ik ben een fan van John Bowlby geworden, de Engelse onderzoeker en psychotherapeut, die het bestaan van het menselijke bindingsstelsel ontdekt en zeer helder beschreven heeft. Op basis van zijn boeken kon ik zeer veel van datgene wat door 'bewegingen van de ziel' zichtbaar werd, wezenlijk beter een plaats geven en begrijpen, bijvoorbeeld de opeenvolging van angst, woede, vertwijfeling en lichamelijke ziekte, wanneer er hechtingsproblemen bij een kind zijn. Ik voelde mij door het werk van Bowlby bevestigd in mijn waarnemingen, dat het vooral de hechting aan de moeder is, waar het uiteindelijk op emotioneel gebied op aan komt. Ons totale beleven van relaties wordt door de hechtingsrelatie met de moeder bepaald.

Het werd me gaandeweg steeds duidelijker dat een zo sterke emotionele kracht als de moeder-kind-binding, alleen dan buiten werking gesteld kan worden, wanneer iets dat minstens even sterk is in de moeder, tegen werkt en het hechtingsproces ernstig verstoort. Dat bracht me er toe me steeds

intensiever met het thema trauma bezig te houden. Want alleen een trauma kan de moeder-kind-binding zo op haar grondvesten doen schudden, dat datgene wat eigenlijk voor beide zijden iets moois is, tot relationele hel op aarde wordt.

Trauma en hechting behoren sindsdien voor mij bij elkaar, op de zoektocht naar oorzaken van relationele problemen, en oorzaken van psychische en lichamelijke ziekte. Achter ieder hechtingsprobleem zit naar mijn overtuiging een traumatische ervaring, en ieder trauma is ingebed in een bindings- en relatieverband. Daarmee kan ik me noch eenduidig bij 'systeemisch werk', die naar de oorzaak van zieleproblemen in de buitenwereld (het systeem) zoeken, noch bij 'traumatherapie', die het probleem met name in de blokkade in de lichaamsenergie van de individuele mens vermoedt, indelen.

Trauma is in mijn ogen niet iets bijzonders, dat misschien af en toe in een opstelling opduiken kan. Trauma's zijn er in elke familieopstelling. Men moet het alleen erkennen en begrijpen, dat dat zo is. Eigenlijk is elke familieopstelling een traumaopstelling, en elke traumatherapeut, die niet alleen maar de ervaring van geïsoleerde ongevallen bij zijn cliënten in therapie behandelt, heeft met bindingsthema's te maken.

Trauma's worden via het hechtingsproces doorgegeven en zo zit iemand die zelf geen trauma beleefd heeft, vast in de symbiotische traumaval vast. Ik heb daarvoor het begrip 'bindingstrauma' gebruikt. Ik zie dat als een van mijn wezenlijkste ontdekkingen en bijdragen aan het begrijpen van problemen van de ziel.

MW: In de filosofie van Bert Hellinger is het zo, dat aan een systeem bepaalde eigenschappen worden toegeschreven. Zo bestaat bij verstrikkingen bijvoorbeeld de aanname dat het systeem iemand 'in dienst neemt' om een vergeten of buitengesloten persoon te representeren. In jouw theorie is de beweging eerder andersom: verstrikkingen met een andere persoon in het systeem zijn eerder een beweging van de persoon zelf, die zich niet kan verbinden met de oorspronkelijke hechtingspersonen en dan verder in het systeem op zoek gaat. Of die persoon verbindt zich via trauma-gevoelens en verstrikt zich zo met iemand anders in het systeem. Dat is een andere benadering. Welke gevolgen heeft dat voor jouw werk?

FR: 'Het systeem' quasi als een subject met een wil en een bedoelingen te benaderen zie ik als mystiek denken. Dat roept de vraag op waarom 'een systeem' zulke verschrikkelijke bedoelingen nodig heeft. Waarom zou een 'vergeten' meestal al overleden persoon dat willen, dat een andere persoon in het systeem hem 'representeert'? Bij een dergelijke theorie worden de gevolgen verwisseld met de oorzaken. Wanneer ik het benader vanuit hoe hechting verloopt, worden mij de verbanden veel duidelijker: Een kind zoekt hechting aan zijn getraumatiseerde ouders, komt daarbij met hun trauma-gevoelens in contact, en ontwikkelt zo een onbewuste emotionele band met bijvoorbeeld een gestorven persoon, waarmee een deel van zijn ouders emotioneel verstrikt is. Langs deze onbewuste weg worden het onopgeloste trauma-gevoel en de verstrikte relaties, waar de ouders in vast zitten, overgedragen op het kind. Het kind identificeert zich met de verstrikte relaties van zijn ouders, omdat het dat deel van zijn ouders emotioneel wil bereiken.

MW: Sinds enige tijd kenmerkt jouw werk zich onder anderen door het ontbreken van rituelen of eerder archaisch klinkende oplossingszinnen, zoals die in het klassieke opstellingenwerk gebruikt werden, en die je in de tijd dat je *Verwirrte Seelen* schreef ook nog gebruikte. Om welke redenen heb je dat veranderd?

FR: Van rituelen zoals 'buigen' heb ik al snel afstand genomen, omdat ze enkele cliënten duidelijk gehertraumatiseerd hebben. Dat wil zeggen: de afsplitsingen in hun ziel hebben zich nog meer verdiept, in plaats van overbrugd te zijn. Ook het opstellen van stabiliserende rijen van voorouders van de vader of moeder achter een cliënt, heb ik al snel niet meer gedaan, omdat mij dat een poging scheen iets te harmoniseren, zonder dat werkelijk aangekeken werd, waarom de binding in de familie vaak zo verstoord is en omdat in het bijzonder het geweld dat kinderen soms door hun ouders wordt aangedaan zo gemakkelijk ter zijde werd geschoven. Wanneer de onderliggende emotionele conflicten niet werkelijk aangesproken en opgelost worden, dan maakt men daardoor de al aanwezige innerlijke splitsing bij de cliënt dieper. Ik had destijds noch niet zo'n helder beeld van die innerlijke afsplitsingen, maar voelde intuïtief aan dat met deze rituelen iets niet in klopte.

MW: Een jaar of twee geleden kon men in jouw seminars opstellingen aantreffen met soms meer dan twintig of zelfs dertig representanten. Je kreeg toen de naam te werken met 'chaotische, complexe en langdurige' opstellingen. Ik vermoed dat de periode waarin die opstellingen plaatsvonden een belangrijke fase in de ontwikkeling van de door jouw ontwikkelde opstellingsmethode heeft gevormd. Kun je beschrijven tot welke inzichten je door die werkwijze bent gekomen?

FR: Ik heb in deze fase, (waarbij voor allen die daaraan deelgenomen hebben deze complexe opstellingen vaak ook belastend en uitputtend waren) ontdekt hoe complex de verbanden in een familiesysteem zijn, hoe problemen zich over drie of vier generaties voort zetten, hoe de ene generatie de trauma's van de andere generatie erft, hoe trauma binnen een mens tot afgesplitste delen in zijn persoonlijkheidsstructuur leidt, hoe symptomen van psychische of lichamelijke ziekte een eigen leven gaan leiden, en nog veel meer. Het was een ware ontdekkingsreis in het wijde land van de menselijke ziel. Ik heb daardoor enorm veel gezien, begrepen en geleerd over de achtergrond van psychische ziekten, zoals psychosen, schizofrenie, dwanghandelingen, eetstoornissen, borderline-persoonlijkheidsstoornissen, angsten, depressies, over het ontstaan daarvan en over hoe zij zichzelf in stand houden, etc. Dat staat in geen boek beschreven, dat kan men naar mijn mening in deze complexiteit ook alleen door middel van opstellingen zo duidelijk zien en ervaren.

Wanneer ik in een dergelijk chaos, die soms in de menselijke ziel aanwezig is, iets therapeutisch bewerkstelligen wil, zal ik deze chaos eerst moeten begrijpen. Anders gelooft men dat men de zee met een klein zandkorreltje dempen kan, in plaats van de cliënt in staat te stellen kapitein op zijn eigen schip te worden.

MW: Tegenwoordig zijn de opstellingen in jouw seminars steeds meer verdicht, met slechts enkele representanten. Dat is, althans uiterlijk, een groot verschil met destijds. Wat is er veranderd, wat laat je weg en om welke redenen?

FR: Wanneer ik op dit moment met weinig representanten werk, weet ik wat er allemaal in de achtergrond mee swingt, en hoe alle trauma's geleid hebben tot verstoorde bindingen, verstrikte relaties en geblokkeerde gevoelens bij de individuele familieleden en bij de cliënt. Ik kan me daardoor op het wezenlijke concentreren, op mogelijke en zinvolle verandering.

Overeenkomstig mijn theorie van de verschillende delen van de persoonlijkheid in een cliënt – gezonde delen, getraumatiseerde delen, overlevingsdelen- weet ik nu, dat het weinig zin heeft de overlevingsdelen te veel in het spel te brengen en te proberen in deze delen een verandering te bewerkstelligen. Dat is vergeefse moeite. Tot een werkelijke verandering komt het naar mijn ervaring alleen dan, wanneer gezonde delen in contact komen met getraumatiseerd delen en wanneer de symbiotisch behoeftige delen en de met de traumagevoelens van de ouders overdekte delen helder worden. Dat betekent: wanneer de pijn die bij de cliënt zelf behoort zich scheidt van de pijn die bij de ouders behoort. De bevrijding uit een dergelijke oorspronkelijk symbiotische verstrikking met de moeder is vaak de beslissende stap in de therapie en daarmee ook in een opstelling.

MW: Vaak zien we in opstellingen hoe jong zo'n symbiotisch verstrikt deel kan zijn, en hoe het in een heel vroeg ontwikkelingsstadium is blijven steken en passief en ontmoedigd is. Of hoe zwaar het iemand valt in contact te treden met het getraumatiseerde deel. Voorheen stelde je dan vaak hulpbronnen op, bijvoorbeeld krachtige, steun gevende voorouders of andere hulpbronnen zoals moed, kracht etc. Sinds enige tijd doe je dat niet meer. Wat heb je ontdekt dat tot deze verandering heeft geleid?

FR: Ik ben opgehouden representanten op te stellen voor hulpbronnen, toen ik merkte, dat deze resources weliswaar graag door de overlevingsdelen van een cliënt werden aangenomen, maar dat daardoor de splitsing tussen overlevingsdelen en getraumatiseerde delen eerder nog meer versterkt dan overwonnen werd. Bovendien is het eigenlijk een kunstgreep, die weinig met de realiteit te maken heeft. Dat komt eerder uit het hoofd, uit het bereik van de voorstellingen, dan uit het gevoel voort. Dan belandt men al snel in het gebied van de esoterie en stelt men uiteindelijk misschien zelfs god en engelen op. Zo lossen door trauma ontstane afsplitsingen in de menselijke ziel zich echter nooit op. De belangrijkste hulpbron voor een cliënt is naar mijn mening een therapeut, die er niet voor terug deinst met de cliënt het trauma aan te kijken en daarbij welwillend, maar ook neutraal blijft, en de cliënt toevertrouwt dat hij in zichzelf de krachten kan ontwikkelen die nodig zijn om een betere oplossing voor zijn probleem te vinden dan tot dan toe het geval is.

MW: In een eerder gesprek zei je dat je in de opstelling eerst zoekt naar de oorsprong van het probleem en vervolgens zoekt naar een oplossing. Dat je daarom de opstelling klein begint, om vervolgens, als daar niets te vinden is, het bereik waarin de oorzaak en de oplossing gevonden kunnen worden steeds verder uit te breiden. In de opstellingen die ik de laatste maanden van je zie, lijkt eerder de omgekeerde beweging het geval. Je brengt de cliënt steeds meer terug naar innerlijke delen, in plaats van de opstellingen te laten uitbreiden tot drie of vier generaties. Kun je dat toelichten?

FR: Omdat ik nu de buitenwereld, het relatiesysteem van een cliënt in de basisdynamieken van de ziel beter begrijp kan ik me steeds meer op het innerlijk van de cliënt concentreren. Ik laat me niet meer

afleiden door deze buitenwereld. Zij is zoals zij is en voor de cliënt komt het erop aan hoe hij beter met de ervaringen die hij in het verleden met deze buitenwereld gehad heeft, om kan gaan. Vaak komt dat neer op het zich op een goede wijze bevrijden van in de kindertijd opgedane relationele ervaringen.

De fase van het beleven van deze buitenwereld als een kind, dat behoeftig, maar volledig hulpeloos is in het bevredigen van zijn behoeften aan bescherming, geborgenheid en liefde, zal afgesloten moeten worden. Uiteindelijk gaat het er om, dat we, vanuit de ziel gezien, volwassen worden.

Ik merk ook dat hoe meer ik zelf innerlijke geïntegreerd ben, hetgeen betekent dat ik zelf door middel van opstellingen aan eigen thema's werk en ook beter met moeilijke gevoelens in mijzelf om kan gaan, des te meer geïntegreerd is ook mijn uiterlijke werk.

MW: In je theorie beschrijf je vier traumacategorieën: existentiële trauma, verliestrauma, bindingstrauma, bindingssysteemtrauma. Kun je beweren dat de afzonderlijke traumacategorieën verschillende eisen aan de opstellingen stellen, of dat de vorm van de opstelling bij bepaalde traumatypen anders is dan bij andere?

FR: Ieder van deze vier traumacategorieën leidt naar mijn mening tot andere afsplitsingen in een mens. Daarom zien ook de integratieprocessen bij deze afsplitsingen er volledig anders uit. De afsplitsingen in de ziel, die ontstaan vanuit een verliestrauma (bijvoorbeeld de vroeg dood van een moeder), zijn wezenlijk eenvoudiger te integreren dan de veelvoudige afsplitsingen die ontstaan na een bindingstrauma.

Bij een bindingstrauma gaat het bijvoorbeeld om zoiets fundamenteels als het verlies in het vertrouwen in de eigen ouders, omdat het kind door hen verwaarloosd is of zij het kind geweld aangedaan hebben. Bij een bindingssysteemtrauma moet men bijvoorbeeld uitzoeken, wat in de familie aan ondraaglijke leed onder het tapijt is geveegd. Anders houdt de verwarring nooit op en zet deze zich in de cliënt en zijn nakomelingen onbewust en heimelijke weer voort.

MW: Bij bindingssysteemtrauma's is de opstelling dan ook een methode voor de cliënten om uit te zoeken wat er werkelijk gebeurd is, omdat de representanten dat in gevoelens en bewegingen uitdrukken. Als kritiek op jouw methode wordt wel beweerd, dat dit een her-enscenering van de traumasituatie betekent en dat cliënten daardoor gehertraumatiseerd zouden worden. Hoe kijk jij daar tegen aan?

FR: De mogelijkheid tot hertraumatisering bestaat altijd, daar waar trauma bestaat. In het dagelijks leven van een cliënt net zo goed als in een opstellingsgroep. In het laatste geval gaat het om een ontmoeting met het trauma in een beschermde omgeving. Als opstellingsbegeleider is het mijn basale taak te zorgen voor dat kader, door het voorgesprek, door de manier waarop ik de groep leidt, door mijn begeleiding van de opstellingprocessen en door de manier waarop ik de cliënt tijdens de opstelling begeleid. Omdat ik weet dat de cliënt met trauma te kampen heeft, is het gevaar van ongecontroleerde hertraumatisering volgens mij kleiner dan wanneer ik dat niet zou weten en net zou doen alsof de cliënt geen probleem met traumatiserende ervaringen in zijn biografie zou hebben.

Begeleiders van opstellingen die geen weet van traumatiseringen hebben, brengen naar mijn idee cliënten zonder het te merken veel gemakkelijker in een hertraumatiseringssituatie, als diegenen die zich bewust zijn van het feit dat achter de meeste problemen, die mensen er toe brengen therapeutische hulp te zoeken, trauma's verborgen zitten.

MW: Opvallend aan jouw werkstijl is de grote autonomie van cliënten, die voorafgaand aan of tijdens de opstelling informatie geven, de grote vrijheid van representanten, die zich vrij mogen uiten, en de terughoudendheid van de begeleider of therapeut, die pas aan het einde van de opstelling enkele oplossende zinnen aanreikt. Kun je dat toelichten?

FR: Ik zie dat als de passende werkverdeling bij deze methode. De representanten voelen het best, wat er aan de hand is, veel beter dan de begeleider van de opstelling. Daarom moeten ze ook alles zo goed mogelijk kunnen weergeven. Dat is bijzonder waardevolle informatie, die ik als opstellingsbegeleider nodig heb, om te kunnen voorzien, waar het bij de cliënt om gaat. Dat kan op zijn beurt geen van de representanten. Die zijn slechts deel van een complex geheel en hebben het overzicht niet. Ik wacht daarom met mijn interventies, totdat ik begrijp wat het werkelijke probleem op de laag van de ziel is. Dit inzicht ontvouwt zich tijdens de opstelling stap voor stap steeds meer en daardoor kan ik aan het eind herkennen wat de cliënt nog verder kan helpen, om het doel dat hij aan het begin van de opstelling had te bereiken.

MW: Als ik je vraag spontaan de volgende zin af te maken, wat komt er dan in je op? 'Goede oplossingen zijn....'

FR: Bevrijdend, diep ontroerend, eerlijk, duurzaam.

MW: En als je wat langer de tijd krijgt, wat zou je er dan nog aan toe willen voegen?

FR: Het woord 'Lösung' heeft voor mij een dubbele betekenis: enerzijds de oplossing voor problemen of conflicten, anderzijds de bevrijding uit verstrikkingen, bevrijding uit bindingen die ziek maken. En dat op een 'goede' manier, wat wil zeggen: zodanig bevrijdend dat ik mijzelf niet langer beschadig en ook anderen geen pijn hoeft te doen door hen in de steek te laten, aan te klagen, te veroordelen of zelfs te verachten. Ik kan me emotioneel vrij maken en mijn eigen weg gaan, mezelf vinden en daarbij in contact blijven met mensen die innerlijk betekenis voor mij hebben, ook als ze me niet kunnen geven wat ik van hen nodig heb, hetzij als kind of als partner. En ik kan nieuwe en gezonde bindingsrelaties aan gaan.

MW: Hartelijk dank voor je openhartige en heldere antwoorden. Ik wens je veel succes bij je werk en dat je inzichten en werkwijze een weg vinden naar de ziel van velen.

Tiel/München,
maart-april 2008